

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมบริโภคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาประเพณีการบวชในสังคมไทย ๒) เพื่อศึกษาผลกระทบประเพณีการบวชในสังคมไทย ๓) เพื่อศึกษาแนวคิดบริโภคนิยมประเพณีการบวชในสังคมไทย ผลการศึกษามีดังนี้

๕.๑.๑ ประเพณีการบวชในสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า พิธีการบวชในสมัยพุทธกาลคณะสงฆ์ยังไม่ได้มีสถานะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณี พระพุทธศาสนาในยุคนั้นมีจุดมุ่งหมายในการบวชเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ หรือที่เรียกว่า พระนิพพาน วัตรปฏิบัติของสงฆ์จึงปรากฏในรูปแบบการลดละทุกสิ่งที่เป็นเครื่องผูกพันไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน บุตร ภรรยา ยศฐาบรรดาศักดิ์ ดังปรากฏในพระวินัยปิฎกเรื่องนิสสัย ๔ ซึ่งเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิตที่เน้นความสันโดษของภิกษุตามพระธรรมวินัย แต่การอุปสมบทในปัจจุบันได้เพิ่มความสลับซับซ้อนในด้านพิธีกรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อหลักและวิธีการอุปสมบท ซึ่งขัดต่อพุทธประสงค์ที่มุ่งความสันโดษเพื่อประโยชน์สูงสุดในการบรรลุมรรคผลนิพพาน เมื่อสังเกตพฤติกรรมการบวชของประชาชนในปัจจุบัน จะเห็นว่าแม้จะยังรักษาลักษณะเดิมเอาไว้ แต่ก็มี的增加พิธีกรรม การบริโภคนิยมและประเพณีหลายอย่างเข้าไปด้วย ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจหลักการอุปสมบทที่แท้จริง จึงให้ความสำคัญกับพิธีกรรมและค่านิยมมากกว่าเป้าหมายของการบวช ทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย และนับวันก็ยิ่งจะถูกปลูกฝังพิธีกรรมและการบริโภคนิยมใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น และเมื่อเข้าใจไขว่เขวก็ทำให้การถ่ายทอดไขว่เขวไปด้วย คนยุคใหม่ก็เข้าใจว่าการอุปสมบทจะต้องประกอบด้วยพิธีกรรมที่ซับซ้อน จึงจะทำให้การอุปสมบทถูกต้อง หากคณะสงฆ์และผู้เกี่ยวข้องไม่รีบทำความเข้าใจให้กับประชาชน รวมทั้งมีคู่มือกำหนดระเบียบ รูปแบบ และวิธีการอุปสมบทให้เป็นเอกภาพที่ชัดเจน เพื่อให้ปฏิบัติเหมือนกันทุกภูมิภาคก็จะทำให้การอุปสมบทเป็นไปตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น สภาพสังคม ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก วัตถุประสงค์ของการ

บวชก็มีมากขึ้นอีก เนื่องจากเศรษฐกิจฝืดเคือง ผู้ที่หวังจะอาศัยพระศาสนาหาเลี้ยงชีพจึงหาโอกาสเข้ามาบวช ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการบวชขึ้นในปัจจุบัน

เมื่อมีวิวัฒนาการทางสังคมทำให้จุดประสงค์ของการบวชแตกต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะในสังคมไทยซึ่งเรื่องของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้การบวชมีความหมายใหม่เพิ่มขึ้นมาด้วย แต่เนื้อหาสาระดั้งเดิมของการบวชก็ยังคือเรื่องของการศึกษาอบรมฝึกหัดขัดเกลาทำคนให้เป็นคนดี มีคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ เจริญองกามขึ้นจนเป็นคนที่มีสมบุรณ์ ดังคนไทยในอดีตเห็นประโยชน์ของการบวชว่า แม้จะบวชชั่วคราว บวชสักระยะหนึ่งก็จะช่วยขัดเกลาให้ชีวิตเจริญองกามขึ้นได้บ้าง ต่อมาก็เกิดเป็นวัฒนธรรมประเพณีขึ้นมาว่าในสังคมไทยนี้ กุลบุตรถ้ามีโอกาสก็ควรจะบวชอย่างน้อยสักระยะเวลาหนึ่งเพื่อจะได้ศึกษาอบรมตนตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เป็นประโยชน์ ยิ่งเป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชอบสังคมต่อไป ถ้าเป็นคนไม่เคยบวช ไม่ได้ฝึกหัดขัดเกลาร่างกายมาบ้าง นอกจากจะไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้วก็อาจจะก่อปัญหาให้แก่สังคมด้วย จึงเกิดการบวชตามประเพณี บวชเพื่อทดแทนบุญคุณบิดามารดา

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในสมัยพุทธกาล การบวชหมายถึงการฝึกฝนหรือการพัฒนาตนอย่างเข้มข้น ด้วยการนำพาตนให้พ้นไปจากภาวะของความเป็นฆราวาส ดำเนินชีวิตที่ทวนกระแสของกิเลส พร้อมกันนั้นก็มีฝึกฝนอบรมตนเองทางกาย วาจาและใจให้สูงยิ่งขึ้นไปถึงภาวะของความพ้นทุกข์ ปัจจุบันแม้จะยังมีผู้ศรัทธาออกบวชเพื่อค้นหาแนวทางที่จะทำให้พ้นไปจากความทุกข์อยู่ แต่ก็ยังมีผู้บวชเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้หากกระบวนการกลั่นกรอง และข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการบวช ก็เป็นสาเหตุของปัญหาการบวชอีกประการหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับโยงโยทั้งจากตัวกุลบุตรผู้เข้ามาขอบวชเอง และพระอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่กลั่นกรองและอบรมสั่งสอน ฝึกหัดใหม่ให้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยหลังการบวช ซึ่งขั้นตอนและกระบวนการเหล่านี้หาก ฝึกหัดดำเนินการให้เป็นไปตามพระพุทธบัญญัติ ปัญหาเกิดขึ้นแต่ไม่มากเหมือนเช่นในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษา พบปัญหาการบวชในสังคมไทยปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

๕.๑.๒ ผลกระทบประเพณีการบวชในสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการบวชในสังคมไทย

๕.๑.๒.๑ ก่อนเข้ามาบวช ผู้บวชในปัจจุบันยังไม่เข้าใจความหมายและจุดประสงค์ที่แท้จริงของการบวชว่า คือการเข้ามาศึกษาอบรมพัฒนาตนเองตามแนวทางของพระพุทธเจ้าตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา

๕.๑.๒.๒ ปัญหาเรื่องการกลั่นกรองบุคคลผู้เข้ามาบวชที่ไม่มีความรัดกุมเพียงพอ ส่วนใหญ่เป็นเพียงรูปแบบของพิธีกรรม พระอุปัชฌาย์ไม่ค่อยให้ความสำคัญ ละเลยไม่เอาใจใส่กับการกลั่นกรองผู้บวชมากนัก อีกทั้งปัญหาในเรื่องของความเกรงใจ เวลามีน้อยไม่สัมพันธ์กับการงานที่มี

มาก เมื่อกลั่นกรองมาไม่ดี ทำให้เกิดปัญหาสำหรับผู้บวชที่ไม่มีศรัทธามาก่อน มักไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเล่าเรียน อุปัชฌาย์ส่วนใหญ่เมื่อบวชให้แล้วไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนมักจะมอบภาระให้ผู้อื่นสอนแทน ปัญหาการขาดบุคลากรผู้ให้การอบรมสั่งสอนและส่วนใหญ่มักไม่มีความรู้ความสามารถในการสอนทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ

๕.๑.๒.๓ ปัญหาการอบรมหลังการบวช จากการศึกษาพบว่า การกลั่นกรองนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญแล้วในการคัดเลือกผู้เข้ามาบวช แต่กระบวนการให้การอบรมสั่งสอน ปลุกฝังสิ่งต่าง ๆ เพื่อการเป็นภิกษุที่ประพฤตินให้เหมาะสมกับเพศบรรพชิตกลับสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันเลย เมื่อผู้บวชอุปสมบทเป็นภิกษุแล้วหากได้พบกัลยาณมิตรถือว่าเป็นการโชคดี จากการสัมภาษณ์พบปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการขาดกัลยาณมิตรให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนหลายประการ เช่น ผู้บวชต้องการเรียนรู้ธรรมจากการเข้ามาบวชบ้าง แต่ไม่มีผู้สอน หรือบางท่านเมื่อบวชเข้ามาแล้วแสดงความหীনครูอาจารย์ที่จะให้ความรู้ด้านหลักธรรมมีน้อย

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชในสังคมไทย จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปและเสนอทางแก้ไขไว้ ดังนี้

๕.๑.๒.๔ ด้านผู้มาขอบวช : แนวทางการให้ความรู้ก่อนการบวช และเมื่อบวชเข้ามาแล้ว

๑) จัดให้มีการอบรมผู้เข้ามาบวชทุกประเภท ทั้งระยะสั้น ระยะยาว ให้ทราบจุดประสงค์ในการบวชอย่างชัดเจน อธิบายประโยชน์ที่ผู้บวชจะได้รับ และโทษหากไม่ปฏิบัติตามธรรมวินัย โดยจัดทำมาจากองค์กรคณะสงฆ์ส่วนกลาง อาจอยู่ในรูปของสื่อวีดิทัศน์หรือแผ่นพับ แนะนำการบวช แนะนำวัดหรือวิธีการปฏิบัติตนหลังจากบวชแล้ว ว่าจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร โดยการผลิตให้ได้มาตรฐานถูกต้องตามหลักของคณะสงฆ์ ผ่านกระบวนการตรวจสอบโดย มหาเถรสมาคม ทั้งนี้เพื่อจะได้ไม่มีข้อผิดพลาดที่เกิดการกระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๒) ผู้บวชใหม่ทั้งบวชระยะสั้น และระยะยาว ต้องได้เรียนรู้หลักของพระพุทธศาสนาทั้งภาคปริยัติ และภาคปฏิบัติ สำหรับผู้บวชที่มีเวลาจำกัด อย่างน้อยให้ได้ทดลองใช้ชีวิตที่ถูกต้องหลักของภิกษุ แม้จะมีเวลาจำกัดแต่ก็จำเป็นจะต้องได้รับรู้สิ่งที่ถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนาอย่างน้อยมาบวช ๗- ๑๕ วัน ก็ต้องให้เขาได้รับความรู้นี้

๓) ปลุกจิตสำนึกของผู้บวชด้วยการประชาสัมพันธ์ตามสถานศึกษาของสงฆ์ และทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บวชระลึกถึงสิ่งที่ติงามจากการได้เข้ามาอยู่ในร่มเงาของพระศาสนา

๕.๑.๒.๕ ด้านพระอุปัชฌาย์ : แนวทางแก้ไขการกลั่นกรอง และการอบรมหลังการบวช

๑) จัดประชุมอบรมพระอุปัชฌาย์ พระพี่เลี้ยง พระอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญของการให้ความรู้แก่พระบวชใหม่ และให้เห็นโทษของการปล่อยปละละเลยผู้ที่บวชเข้ามาในพระศาสนา รมณงค์ให้กุลบุตรผู้เข้ามาขอบวช ทดลองอยู่วัดก่อนบวชอย่างน้อยเข้ามาเพื่อเรียนรู้วิธีปฏิบัติจากอุปัชฌาย์ครูบาอาจารย์ เรียนรู้กฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน

๒) จัดทำวิดิทัศน์ แนะนำการบวชสำหรับผู้ต้องการจะบวช มีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บวช ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน เช่น วิธีการปฏิบัติตนเมื่อเข้ามาบวชโดยแจกจ่ายไปยังพระอุปัชฌาย์ ท่านเจ้าอาวาสแต่ละวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นระบบเหมือน ๆ กันทุกวัด

๓) จัดทำหลักสูตรถวายความรู้สำหรับผู้บวชใหม่ ทั้งบวชระยะสั้น ๕ วัน ๗ วัน เช่น หลักสูตร คิหิปฏิบัติ การปฏิบัติตนเป็นฆราวาสที่ดี ฯลฯ และหลักสูตรระยะยาวอาจทำเป็นรูปแบบของสื่อวิดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่ในวัด ถือเป็นการศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัยอีกทางหนึ่ง อีกทั้งควรมีเนื้อหาแนะนำแนวทางในการฝึกปฏิบัติวัตรสัณณการฐานไว้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บวชได้รับทราบระบบการศึกษาในพระพุทธศาสนาว่า หากจะศึกษาพัฒนาตนให้ได้ผลดีแล้ว ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกันทั้งปริยัติ ปฏิบัติ จากนั้นก็จะได้รับผลตามสมควรแก่การปฏิบัติ นั่นคือ ปฏิเวธ

๔) วางแผนการเรียนระยะยาวสำหรับผู้บวชเพื่อการศึกษา เมื่อบวชต่อไปก็จะมีความรู้ความสามารถเป็นกำลังของพระศาสนาต่อไป หากลาสิกขาาก็จะเป็นคนดีของชาติบ้านเมือง

๕) จัดหาทุนสำหรับผู้สนใจเรียนทั้งดีประพฤติดี แต่ขาดทุนทรัพย์ เพื่อส่งเสริมให้กำลังใจผู้ที่ประพฤติดีและเรียนดี

๖) จัดอบรม ถวายความรู้ หรือเสนอแนวคิดต่อพระสังฆาธิการในการสร้างเสนาสนะให้เหมาะสมกับวัด ไม่ต้องเน้นความใหญ่โต แต่ให้เรียบง่าย สมถะ สบเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรม ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การดูแลรักษา

๗) พัฒนาพระสงฆ์ให้สามารถเป็นกัลยาณมิตร มีศีลมีธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีต่อญาติโยมได้

๘) พัฒนาสถานที่ ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีมาก แต่ต้องเน้นความสงบร่มเย็น ดังภาพวัดในสมัยพุทธกาล

๙) สร้างสังคมวัด ให้เป็นสังคมของกัลยาณมิตร สร้างบรรยากาศของการเอื้อเฟื้อดูแลซึ่งกันและกัน

๑๐) จำเป็นต้องมีผู้ให้การปกครองดูแลพระบวชใหม่ โดยให้พระที่ประพฤติดีแล้ว ดูแลปกครองอบรมพระบวชใหม่เป็นกลุ่ม ๆ จะช่วยส่งเสริมด้านพระวินัยและการศึกษาของสงฆ์ให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาสงฆ์ พัฒนาวัด พัฒนาทบพาทหน้าที่ของสงฆ์จนเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

๑๑) สำหรับอุปัชฌาย์อาจารย์ พระพี่เลี้ยง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลอบรมผู้บวชอาจใช้วิธีการอบรม

๑๒) พระอุปัชฌาย์อาจารย์ควรมีความรอบรู้รอบคอบแม้ในเรื่องเล็กน้อยเพราะเรื่องเล็ก ๆ ถ้าปล่อยไปก็กลายเป็นปัญหาใหญ่ต่อไปในอนาคตได้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดควรเอาใจใส่ ให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์

๑๓) หากผู้บวชเข้ามาแล้วไม่ตั้งใจที่จะศึกษา ฝึกฝน อบรมพัฒนาตนเองจนทำตนให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนา พระอุปัชฌาย์อาจารย์ต้องจัดการขั้นเด็ดขาด

๑๔) ปัญหาเรื่องที่พัก อาหาร เป็นเรื่องที่ท่านเจ้าสำนักเรียน หรือพระอุปัชฌาย์ ท่านเจ้าอาวาสวัดควรให้การดูแลอย่างใกล้ชิดด้วยความเมตตา ทัวถึงและเสมอภาค

๑๕) จัดการพัฒนาบริเวณอาคารสถานที่ เสนาสนะของวัดให้สะอาดเรียบร้อย รมรื่น เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความจำเป็นให้มากที่สุด เน้นความเรียบง่ายเหมาะสมสำหรับเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณรที่มาบวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านเข้ามาหาความสงบทางกายและใจ

๑๖) จัดให้มีห้องสมุด มีหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้ ทั้งภาคปริยัติ และแนวทางการปฏิบัติธรรม

๑๗) นโยบายการดำเนินงานในวัด ควรมีการวางแผนทั้งระยะยาว ระยะสั้นเพื่อการพัฒนาคน พัฒนาวัด

๑๘) ผู้ที่บวชระยะยาว เพื่อศึกษาเล่าเรียน ทางคณะสงฆ์ต้องมีนโยบาย และการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ไม่ขัดแย้งกันเอง ในด้านการเตรียมพร้อมในทุกด้าน เช่น การอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร จัดสถานที่เรียน สถานที่พักอาศัย อาหาร และอื่น ๆ ที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บวชให้เหมาะสม

๑๙) จัดหาครูอาจารย์ที่ผ่านการอบรมมาแล้วอย่างดี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ได้ มาให้การอบรมดูแลพระบวชใหม่โดยเฉพาะ

๕.๑.๒.๖ ด้านพระอาจารย์ : การถวายเป็นการบูชาและปลูกฝังทัศนคติที่ดีหลังการบวช

๑) ต้องปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบวชให้กุลบุตรผู้มาบวชรู้ว่าเมื่ออุปสมบทแล้วจะต้องฝึกฝนตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องถือว่า กำลังอยู่ในระยะที่ฝึกฝนตนเองอยู่เช่นเดียวกัน

๒) วิธีการให้การอบรมสั่งสอน ต้องดำเนินไปตามลีลาของนักสอน ชี้ให้ชัดว่าจะสอนอะไร แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ชวนให้ปฏิบัติ สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ บรรยายให้เห็นความสำคัญจนผู้ฟังยอมรับและลงมือปฏิบัติตาม เราให้กล้า ปลูกใจให้เกิดความ

กระตือรือร้น มีกำลังใจ แข็งขันมั่นใจที่จะทำให้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือกลัวความยากลำบาก พลุกให้สำเร็จ ทำบรรยากาศให้สนุก มีความหวัง มองเห็นผลดีและทางสู่ความสำเร็จ

๓) ประพฤติตนเป็นกัลยาณมิตร ตามหลัก ๗ ประการ สามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และเป็นที่พึ่งของศิษย์ได้

๕.๑.๒.๗ ข้อเสนอแนะทางแก้ไขต่อคณะสงฆ์

๑) คณะสงฆ์ควรให้การศึกษาศาสนาและอบรมพระอุปัชฌาย์อย่างเป็นระบบ โดยอาจจัดตั้งเป็นโรงเรียนหรือวิทยาลัย ให้การศึกษาแก่ผู้ที่ต้องการจะเป็นพระอุปัชฌาย์เป็นการเฉพาะ เหมือนกับที่เป็นวิทยาลัยการปกครองของภาครัฐที่จัดให้แก่วิชาชีพที่จะไปทำหน้าที่ในการปกครอง ซึ่งจะเป็นการอบรมและให้ความรู้พระอุปัชฌาย์อย่างเป็นระบบ เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วก็ให้ใบประกาศรับรอง แทนการแต่งตั้งจากคณะสงฆ์น่าจะได้ผลดีกว่าการแต่งตั้งเสร็จแล้วค่อยมาตามอบรมทีหลัง เหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒) ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ตามพระธรรมวินัย เนื่องจากในปัจจุบันพระอุปัชฌาย์มีจำนวนน้อย แต่ผู้บวชมีจำนวนมากเกินกว่าที่พระอุปัชฌาย์จะทำความรู้จักทุกคน พระอุปัชฌาย์จำนวนไม่น้อยจึงทำหน้าที่ได้แค่การตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ต้องการบวชได้อย่างไม่ละเอียดเพียงพอ

๓) พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ เจ้าอาวาส และเจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับ ทุกวัดและเขตปกครอง และทุกรูป ควบคุมสั่งสอน กวดขัน การทำกิจวัตรและการปฏิบัติตนของพระภิกษุสามเณรในปกครองให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบและคำสั่งมหาเถร-สมาคม และฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตนอย่างจริงจัง เคร่งครัด

๔) คณะสงฆ์ควรจัดให้มีการถวายความรู้ต่อพระสังฆาธิการอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนเป็นไปในทำนองเดียวกัน

๕) ปรับปรุงระบบการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นพระอุปัชฌาย์ ควรคัดสรรจากพระสงฆ์ผู้มีทั้งความรู้ มีความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีคุณธรรมเป็นที่เคารพนับถือของศิษยานุศิษย์ และประชาชนในสังคม และที่สำคัญต้องมีเวลาให้การอบรมสั่งสอนดูแลศิษย์ของตน

๖) ผู้ที่จะเป็นเจ้าอาวาส ดูแลวัดและปกครองพระภิกษุสามเณรในวัด ก็ควรมีคุณสมบัติเทียบเท่ากับพระอุปัชฌาย์ เพราะต้องทำหน้าที่แทนพระอุปัชฌาย์ได้ในกรณีที่พระภิกษุสามเณรไม่ได้อยู่กับพระอุปัชฌาย์ของตนเอง มาขออาศัยพึ่งพิงอยู่ได้ โดยมีการอบรมสอบคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติอย่างเข้มงวด เหมือนกรณีพระอุปัชฌาย์

๗) การพิจารณารับบุคคลเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาคัดสรรคุณสมบัติให้รัดกุมขึ้น และกำหนดระยะเวลาของการบวช ให้มีเวลาพอที่จะสามารถอบรมสั่งสอนให้รู้

จักหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคปริยัติและเรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติดีพอสมควร เมื่อลาสิกขาออกไปแล้ว สามารถเป็นบัณฑิต หรือสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบัณฑิตได้ โดยการวางระบบหลักสูตรที่จะให้ข้อแนะนำและความรู้แก่บุคคลผู้เข้ามาบวช แม้จะเป็นการบวชในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ก็จำเป็นต้องเข้าใจการเรียนรู้ตามหลักของพระพุทธศาสนาบ้างพอสมควรแก่ระยะเวลา

๕.๑.๓ แนวคิดบริโศคนิยมในสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนเน้นเป็นพิเศษสำหรับพระสงฆ์ เพราะว่าชีวิตของพระสงฆ์นี้มีหลักการเบื้องต้นว่าเป็นคนที่ชาวบ้านเลี้ยง จึงต้องทำตัวให้เขาเลี้ยงง่ายแล้วก็จึงควรจะอยู่ง่าย อยู่ง่ายก็หมายความว่า มีวัตถุแต่เพียงพอประมาณ เท่าที่จำเป็นหรือเท่าที่เป็นสัปปายะ นี่ก็คือการที่จะต้องสันโดษ ซึ่งปัจจุบันนี้ค่านิยมเรื่องการบริโศคของสังคมได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น วิธีการอุปสมบทก็มักเป็นไปตามลักษณะของบริโศคนิยม เมื่อบวชเข้ามาแล้วค่านิยมดังกล่าวก็ยังมิได้อยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อติดอยู่ในเรื่องกิน กาม เกียรติ คนจำนวนมากที่บวชเข้ามาจึงมีเครื่องอุปโภคบริโภคไม่ต่างอะไรกับฆราวาสทั่วไป เช่น มีรถหลายคัน มีตู้เย็น มีแอร์ใช้ มีการทำงานเพื่อให้ได้เงินเดือน มีการบริโศคที่หรูหรา มีการท่องเที่ยวไปในที่ชุมชน มีพฤติกรรมที่เป็นโลกวิสัย ใช้บริการที่มีค่ามีราคาแพงเช่น ใช้ผ้าไตรไหมแท้ ใช้รองเท้าคู่ละพัน ใช้ปากกาด้ามทอง ใช้คอมพิวเตอร์ ใช้โทรศัพท์มือถือที่ทันสมัย และมักเปลี่ยนรุ่นตามสมัยนิยม ทำให้วิถีชีวิตของภิกษุที่มุ่งความโดดเดี่ยว ความสันโดษถูกแทนที่โดยค่านิยมของชาวโลก แทนที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียงแก่สมณสาธูป คนที่จะบวชก็มีการเพิ่มบริการเข้ามาโดยยึดตามพระเถระเป็นแบบอย่าง เช่น เพิ่มตู้เย็นเข้าไปเป็นหนึ่งในการบริการด้วย เป็นต้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรศึกษาการกำหนดนโยบาย การพฤติกรรมบริโศคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทยได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี
- ๒) ควรศึกษาการบริหารนโยบายเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมบริโศคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทยได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี
- ๓) ควรส่งเสริมบทบาทหน้าที่ตามนโยบายของคณะสงฆ์เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมบริโศคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทยได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

- ๑) ควรศึกษาปัญหาพฤติกรรมบริโภคนิยมในประเพณีการบวชที่เกิดปัญหาชัดเจน
- ๒) ควรศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของพระอุปัชฌาย์ หากพัฒนาการบริโภคนิยมในการบรรพชาอุปสมบท ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและตรงตามความต้องการแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง
- ๓) ควรศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทยได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี
- ๔) ควรศึกษาพฤติกรรมบริโภคนิยมในประเพณีการบวช เฉพาะพื้นที่ ที่เกิดปัญหาชัดเจน เพราะอาจจะทำให้เห็นปัญหาชัดเจน เพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาสืบต่อไป
- ๕) ควรศึกษาแนวความคิดเห็นพฤติกรรมบริโภคนิยมในประเพณีการบวชในสังคมไทยปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา